

Oikeusministeriölle
VN/27452/2020/

Elinkeinoelämän keskusliitto (EK) kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. Kiitämme myös joustavuudestanne ja mahdollisuudesta toimittaa lausuntomme määräajan jo umpeuduttua.

Työryhmän mietinnöstä nostamme kaksi olennaista kysymystä tähän lausuntoon. Toinen liittyy yksityisten vakuutusyhtiöiden asemaan, toinen kuntien määräysvallassa oleviin yhtiöihin ja julkisuuslain soveltamiseen niihin.

- 1) Julkisuuslain soveltaminen yksityiseen eläkevakuutustoimintaan ja siihen liittyvä arviointi

EK yhtyy jäsenliittonsa, Finanssiala ry:n lausuntoon kaikilta osin.

Työryhmän mietinnössä ei ole tunnistettu julkisuuslain epäsopivuutta yksityisten vakuutusyhtiöiden toimintaan. Laaja julkisuusperiaatteen toteuttaminen voi olla ristiriidassa kilpailuoikeuden kanssa.

Kansallinen tulkintamme lakisääteisen vakuutustoiminnan osittaisesta viranomaisluonteesta on erikoinen: EU-sääntelyssä vakuutustoiminta, siis myös ns. lakisääteiset vakuutukset, on yksityistä vakuutustoimintaa. Muissa EU-maissa mitään osaa yksityisten vakuutusyhtiöiden toiminnasta ei katsota viranomaistoimintaan rinnastuvaksi. Joten käytännössä ehdotetut sääntelyn vaikutukset kohdistuisivat yksipuolisesti vain suomalaisiin vakuutusyhtiöihin.

Vakuutustoiminnan katsominen osin julkisen hallintotehtävän hoitamiseksi on arvioitava perusteellisesti uudelleen. Viranomaisia koskevaa sääntelyä ei ole tarkoituksenmukaista ulottaa koskemaan yksityisoikeudelliseen toimintaan.

On myös muistettava, että julkisuuslakia sovelletaan työeläkeyhtiöihin soveltuvin osin jo nyt. Finanssivalvonta valvoo toimintaa ja yhtiöillä on varsin laaja julkinen raportointivelvollisuus.

- 2) Julkisuuslain soveltamisen laajentaminen kuntien määräysvallassa oleviin yhtiöihin

Mietinnössä on hyvin tunnistettu haasteet, joita julkisen sektorin organisaatiomuutokset ja toimintojen yhtiöittäminen ovat aiheuttaneet julkisuusperiaatteen noudattamiselle. Julkisuusperiaatteen kapenemista on käsitelty mietinnössä hyvin. Organisaatiomuodon muuttumisen vaikutuksia julkisuusperiaatteen toteutumiselle on tuotu hyvin esille.

Julkisten hallintotehtävien yhtiöittämiskehityksestä aiheutuneet heikennykset julkisin varoin rahoitetun toiminnan läpinäkyvyyteen on mietinnössä tunnistettu. Tästä kehityksestä väistämättä on seurannut rajoittunut mahdollisuus käydä julkista keskustelua ja arviointia yhtiöiden toiminnasta.

EK näkee asiassa ennen kaikkea tasapainoilun julkisuusperiaatteen ja kilpailuneutraliteetin toteutumisen välillä. Tätä mietintö ei riittäväällä tavalla pohdi.

Mietinnössä on nostettu esille, vaikuttaisiko julkisuuslain soveltamisen laajentuminen julkisomisteisten yhteisöjen kilpailuasemaa heikentävästi. Asiaa olisi tullut pohtia myös siitä näkökulmasta, edistäisikö soveltamisalan laajentaminen tervettä kilpailua ja markkinahäiriköiden poistumista? Kuten Kierrätysteollisuus ry:n lausunnossa on todettu, yhteiskunnan kokonaisedusta on terveessä kilpailussa aina kysymys, ja julkisuusperiaatteella tästä on merkittävä rooli.

Ns. In-house yhtiöiden osalta EK haluaa vielä todeta, että iso osa näistä sidosyksiköistä toimii myös kilpailuilla markkinoilla. Niillä on merkittäviä kilpailuetuja suhteessa muihin samoilla kilpailullisilla markkinoilla oleviin. EK pitää tarpeellisena, että kaikki sidosyksikön ja sen omistajan väliset hankinnat sekä muut sopimukset ja transaktiot saataan julkisuuslain piiriin. Vaihtoehtoisesti EK näkee mahdolliseksi myös listattujen yhtiöiden tapaan erillissäätelyn, jossa sidosyksiköt velvoitetaan niihin sovellettavalla erillislailla raportoimaan tarvittavat tiedot.